

Preses relīze

Luksemburgā, 2021. gada 27. aprīlī

ERP pirmais apskats par vēl neskartu jomu: riski un izaicinājumi saistībā ar trešo valstu finanšu iemaksām Eiropas Savienībai un tās dalībvalstīm

Vairākas valstis, kas nav ES dalībvalstis, veic finanšu iemaksas Eiropas Savienībai un tās dalībvalstīm. Šo iemaksu pārvaldības uzdevums ir saistīts ar riskiem, no kuriem daži izriet no *Brexit*. Tas aprakstīts šodien publicētajā Eiropas Revīzijas palātas pirmajā visaptverošajā apskatā par šo mazzināmo tematu. Eiropas Brīvās tirdzniecības asociācijas (EBTA) valstis arī veic tiešas finanšu iemaksas dažām ES dalībvalstīm, pateicoties “pakešu nolīgumiem”, kas sarunu ceļā noslēgti, kad tām tika piešķirta piekļuve ES iekšējam tirgum. Šīs pēdējās minētās iemaksas ir saistītas ar dažiem lieliem izaicinājumiem, jo ir jānodrošina, lai tās būtu samērīgas ar ieguvumiem, ko sniedz piekļuve iekšējam tirgum, un lai tās papildinātu ES darbības, vienlaikus ierobežojot dubulta finansējuma risku.

Aptuveni 1 % no ES ieņēmumiem veido iemaksas, ko veikušas 18 trešās valstis. Laikposmā no 2014. gada līdz 2019. gadam iemaksas bija aptuveni 7 miljardi EUR, un lielākie līdzekļu devēji bija Šveice un Norvēģija (katra 2,2 miljardi EUR), Turcija (1,3 miljardi EUR) un Izraēla (1,0 miljards EUR). Apmaiņā pret šīm finanšu iemaksām trešās valstis iegūst piekļuvi tādām ES programmām vai darbībām kā “Apvārsnis 2020” vai “Erasmus+”. Papildus šīm iemaksām, ko tieši maksā Eiropas Savienībai, četras EBTA valstis (Islande, Lihtenšteina, Norvēģija un Šveice) ik gadu maksā vidēji 0,5 miljardus EUR tieši dažām ES dalībvalstīm, lai papildinātu ES kohēzijas politiku un lai mazinātu sociālās un ekonomiskās atšķirības Eiropas Savienībā un Eiropas Ekonomikas zonā.

“Ar šo apskatu mēs vēlamies sniegt visaptverošu ainu par lielākoties nezināmajām finanšu iemaksām, ko trešās valstis veic tieši Eiropas Savienībai un dažām tās dalībvalstīm,” teica par šo apskatu atbildīgais Eiropas Revīzijas palātas loceklis François-Roger Cazala. “Mūsu darbs pirmo reizi izgaismo izaicinājumus, ar kuriem ES saskaras saistībā ar šīm iemaksām un to pārvaldību.”

Šī preses relīze sniedz kopsavilkumu par Eiropas Revīzijas palātas sagatavoto apskatu. Tā pilns teksts ir pieejams Palātas tīmekļa vietnē www.eca.europa.eu.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

Viens no šādiem izaicinājumiem ir veicināt pārredzamību un pārskatatbildību ieinteresētas sabiedrības un budžeta lēmējietāžu labā, regulāri un detalizēti ziņojot par katras trešās valsts iemaksu katrā ES programmā vai darbībā.

Īstermiņā vēl viens svarīgs revidentu akcentēts izaicinājums ir risināt *Brexit* ietekmi uz trešo valstu iemaksām Eiropas Savienībai. *Brexit* rezultātā trešo valstu iemaksas kopumā palielināsies, jo tas ietekmēs individuālo iemaksu aprēķinus.

Revidenti arī uzsver izaicinājumus, kas saistīti ar EBTA valstu tieši veiktajām iemaksām dažās ES dalībvalstīs (t. i., nevis ES budžetā), attiecībā uz kurām ES iestādes neveic tiešu uzraudzību. Šīs iemaksas var uzskatīt par ekvivalentu EBTA valstu dalībai ES iekšējā tirgū. Lai gan sarunās zināmā mērā tiek apsvērti ieguvumi, ko šīs valstis gūst no dalības iekšējā tirgū, kopējās iemaksu summas ir politiskas vienošanās rezultāts, un to aprēķināšanai nav īpašas metodoloģijas. ES izaicinājums ir turpmākajās sarunās ar šīm valstīm nodrošināt, ka šīs finanšu iemaksas ir samērīgas ar ieguvumiem, ko sniedz piekļuve iekšējam tirgum.

Attiecībā uz to iemaksu īstenošanu, kuras veic tieši dažām ES dalībvalstīm, pastāv divi atsevišķi tiesiskie regulējumi un pārvaldības, ziņošanas, iekšējās kontroles un revīzijas kārtības (Norvēģijas/EEZ dotācijām un Šveices iemaksai paplašinātajai Eiropas Savienībai). Tas papildina ES kohēzijas politiku, kuras pamatā ir trešais – atšķirīgu noteikumu un procedūru kopums. Tādējādi dažās dalībvalstīs pastāv trīs dažādas pārvaldības kārtības, kas paredzētas līdzīgu politikas mērķu sasniegšanai. Galvenais izaicinājums saistībā ar trīs pārvaldības kārtību sarežģīto līdzaspastāvēšanu ir nodrošināt efektīvu koordināciju, maksimāli palielināt papildināmību un ierobežot darbību dubultas finansēšanas risku.

Vispārīga informācija

Šajā finanšu apskatā analizēts laikposms no 2014. gada līdz 2019. gadam. Tas attiecas uz iemaksām ES programmās un darbībās, pamatojoties uz pamatprogrammas “Apvārsnis 2020” un “Erasmus+” piemēriem (kas ir lielākās programmu iemaksas), kā arī uz EBTA valstu tiešajām iemaksām dažām ES dalībvalstīm (kas ir ievērojamas summas). Apskatā aplūkotas arī tieši veiktās iemaksas dalībvalstīm, proti, EEZ/Norvēģijas dotācijas un Šveices iemaksa.

Astoņpadsmit trešās valstis, kas veica iemaksas ES budžetā laikposmā no 2014. gada līdz 2019. gadam, bija Eiropas Brīvās tirdzniecības asociācijas (EBTA) dalībvalstis (Islande, Lihtenšteina, Norvēģija un Šveice), ES kandidātvalstis (Albānija, Melnkalne, Ziemeļmaķedonija, Serbija un Turcija), potenciālās kandidātvalstis (Bosnija un Hercegovina un Kosova), Eiropas kaimiņattiecību politikas valstis (Armēnija, Gruzija, Izraēla, Moldova, Tunisija un Ukraina) un Fēru Salas.

Šis nav revīzijas ziņojums, bet gan apskats, kas balstīts uz publiski pieejamu informāciju, kura īpaši šajā nolūkā vākta līdz 2020. gada decembrim.

ERP apskats “Trešo valstu finanšu iemaksas Eiropas Savienībai un dalībvalstīm” ir pieejams ERP tīmekļa vietnē (eca.europa.eu) ES 23 valodās.

Preses pārstāvjus lūdzam sazināties ar

ERP preses birojs: press@eca.europa.eu